

UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 338.28(478-22)

SVETLANA PETRAȘCU

**IMPACTUL MANAGEMENTULUI PROIECTELOR ÎN DEZVOLTAREA SPAȚIULUI
RURAL DIN REPUBLICA MOLDOVA**

**SPECIALITATEA: 521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului „Administrarea afacerilor și limbi moderne ” a Universității Agrare de Stat din Moldova.

Conducător științific:

LITVIN Aurelia, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, UASM.

Referenți oficiali:

PERCIUN Rodica, doctor habilitat în științe economice, conferențiar cercetător, INCE;

SOLCAN Angela, doctor în științe economice, conferențiar universitar, ASEM;

Componența Consiliului Științific Specializat:

STRATAN Alexandru, m. c. al AȘM, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, INCE; *Președinte*, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, UASM;

SÂRBU Olga, *Secretar științific*, doctor în științe economice, conferențiar universitar, UASM;

TIMOFTI Elena, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, UASM;

PRISĂCARU Veronica, doctor în științe economice, conferențiar universitar, UASM;

JALENCU Marian, doctor în științe economice, conferențiar universitar, USM;

BALTAG Grigore, doctor în științe economice, conferențiar universitar, UASM.

Susținerea va avea loc la data de **26 mai 2022**, ora **13:00**, în ședința Consiliului Științific Specializat 521.03-22-3, din cadrul Universității Agrare de Stat din Moldova, pe adresa: MD 2049, or. Chișinău, str. Mircești, 42, etajul 3, sala E- 326.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la 20 aprilie 2022.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

SÂRBU Olga, doctor în științe economice, conferențiar universitar

Conducător științific:

LITVIN Aurelia, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Autor:

PETRAȘCU Svetlana

CUPRINS

1. Repere conceptuale ale cercetării	4
2. Conținutul tezei.....	8
3. Concluzii generale și recomandări.....	23
4. Bibliografie	25
5. Lista publicațiilor autorului la tema tezei	26
6. Adnotare (în română, rusă și engleză).....	28

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei cercetate: Tot mai multe organizații încep să acorde o foarte mare importanță conceptelor și tehnicilor, instrumentelor și metodelor științifice de management, printre care un loc important îl are managementul proiectului. Managementul proiectului capătă o întrebuințare foarte largă în spațiul rural al Republicii Moldova, care reprezintă cea mai mare parte a teritoriului țării. Suprafața teritoriului Republicii Moldova este de 33.843 km, dintre care spațiul rural 31239 km² sau 92,3% din suprafața totală. Potențialul demografic din spațiul rural constituie 2015,2 mii locuitori, sau 56,9% din total. Majoritatea populației ocupate din mediul rural fie desfășoară activități agricole, în mare parte neformale, fie este ocupată în sectorul public (educație, ocrotirea sănătății, cultură, asistență socială), ultima având o pondere destul de modestă în structura ocupării din mediul rural. Nici activitățile agricole, care înregistrează o productivitate a muncii scăzută, nici ocuparea în sectorul public, unde salariile angajaților depind de posibilitățile limitate ale bugetului local, nu pot asigura un nivel al veniturilor necesar pentru un trai decent. Reformele promovate în sectorul agrar în ceea ce privește implementarea elementelor de piață, precum privatizarea pământului, desființarea gospodăriilor colective agricole și înființarea gospodăriilor de fermieri etc., nu au ameliorat condițiile de trai și nu au crescut nivelul de ocupare a forței de muncă în mediul rural. Investigațiile efectuate au arătat că, practic, populația economic activă din mediul rural este pusă în situația să aleagă între două oportunități: a) să accepte o muncă care aduce un venit modest; b) să aleagă calea emigrării în mediul urban sau a plecării peste hotare.

Din aceste considerente, în prezent localitățile rurale din Republica Moldova devin tot mai puțin populate, iar cei rămași reprezintă, în mare parte, persoane în vârstă de până la 16 ani, și persoane în etate. Populația tânără din mediul rural întotdeauna a reprezentat sursa de forță de muncă pentru dezvoltarea industriei și altor ramuri ale economiei naționale.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Dezvoltarea economică a spațiului rural al R. Moldova este afectată de multiple probleme generate de starea căilor de acces, lipsa sau insuficiența utilităților publice și a infrastructurii sociale. De asemenea, calitatea vieții este în situații nesatisfăcătoare. Deși în ultimul timp în domeniile de bază a economiei naționale: agricultura, silvicultura, piscicultura, și altele se investește practic pe deplin, dezvoltarea socio economică a spațiului rural (transportul, comunicațiile, comerț, sănătate și învățământ, etc.) în autoritățile publice locale sunt foarte reduse. Drept consecință, considerăm că, infrastructura rurală a zonelor de dezvoltare a Republicii Moldova este slab dezvoltată, în majoritatea localităților din spațiul rural se remarcă drumuri locale nemodernizate și drumuri de pământ sau pietruite, fapt ce are un impact negativ asupra accesului direct la rețeaua rutieră sau la cea de cale ferată.

Deficiențe importante se constată și la cele care asigură circulația în zonele rurale și deservește accesul la exploatațile agricole. În majoritatea localităților lipsesc rețelele de alimentare cu apă în sistem centralizat, rețelele de canalizare și stațiile de tratare a apelor reziduale sunt aproape inexistente. Studiile BNS arată „că localitățile din Regiunea Nord dețin cel mai mic nivel de conectare la sistemul public de alimentare cu apă. Așa dar, în anul 2019, acces la sistemul public de alimentare cu apă au avut 53 municipii și orașe și 724 localități rurale, ceea ce reprezintă 50,7% din localitățile țării. Circa 51% din satele Moldovei nu au acces la alimentarea cu apă potabilă din sistemul public”. [17]

Din punct de vedere al dezvoltării economice și sociale, mediul rural este încă dependent de activitățile agricole bazate pe valorificarea primară a resurselor naturale. Cerințele pentru o infrastructură rurală îmbunătățită sunt evidente. Astfel, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii spațiului rural se poate atinge numai prin intermediul investițiilor. Implementarea proiectelor de investiții ar contribui la majorarea veniturilor în activitatea economică și ar îmbunătăți dezvoltarea spațiului rural, care la rândul său ar duce la creșterea atractivității și competitivității atât a raionului, cât și a țării în ansamblu. Totodată, implementarea proiectelor contribuie la majorarea veniturilor în activitatea economică.

Realizarea de proiecte de investiții conduce, în primul rând, la creșterea stocului de capital fix. În plan social, proiectele de investiții au un impact pozitiv asupra gradului de ocupare a forței de muncă, care în rezultat va duce la creșterea calității vieții. Implementarea proiectelor de investiții dictează modificări pe piața muncii, creând o nevoie suplimentară de forță de muncă în sectoarele, care beneficiarii de investiții exploatează noile capacități de producție. Teza își propune să determine factorii de impact al managementului proiectelor de investiții, identificând principalele dificultăți și deficiențe întâmpinate de către beneficiarii proiectelor de investiții, ca urmare a influenței negative a unor categorii de factori. Concluziile acestui studiu, privind problemele întâmpinate în managementul proiectelor sunt oportune în prezent și pentru viitor, deoarece Planul European de Investiții Externe (EIP), are drept scop „intensificarea asistenței tehnice pentru un mediu de politică mai amplu în sprijinul Autorităților Publice Locale din țările partenere, astfel încât acestea să pregătească și să promoveze mai bine proiectele și să atragă mai multe investiții, îmbunătățirea mediului de afaceri în general, prin încurajarea bunei guvernante, combaterea corupției, înlăturarea barierilor din calea investițiilor și eliminarea distorsiunilor de pe piață.

Astfel, importanța studiului rezidă atât din actualitatea și importanța problematicii, cât și datorită faptului că urmărește completarea teoriei și practicii existente în aceste domenii, care se întrepătrund: managementul proiectelor, fonduri naționale și fonduri internaționale de investiții, proces de dezvoltare instituțională, dezvoltarea administrației publice eficiente și responsabile, dezvoltarea socio- economică a spațiului rural, domenii în care există necesitatea de studii și cercetări

care să își aducă contribuția la ridicarea nivelurilor înalte de performanță și productivitate.

Tema este importantă și actuală pentru cercetători, economiști, manageri și desigur, pentru autoritățile administrației publice locale, care în cea mai mare măsură sunt responsabile de aspectele, care au un impact direct asupra bunăstării cetățenilor și anume sănătate, educație, locuințe, urbanism și construcții, protecția mediului.

Scopul lucrării constă în studierea impactului managementului proiectelor asupra dezvoltării socio-economice a spațiului rural al Republicii Moldova și elaborarea recomandărilor de eficientizare a acestuia.

Obiectivele tezei. Pentru realizarea scopului propus se înaintează următoarele obiective: Studierea bazelor conceptuale și teoretice cu privire la managementul proiectelor; Analiza metodelor utilizate în managementul proiectelor; Analiza dezvoltării spațiului rural din Republica Moldova; Determinarea impactului investițiilor în dezvoltarea economică a Republicii Moldova; Analiza proiectelor investiționale pe regiunile de dezvoltare a Republicii Moldova: Nord, Centru și Sud; Estimarea și analiza impedimentelor în dezvoltarea durabilă a spațiului rural; Prognozarea dezvoltării spațiului rural prin prisma managementului proiectelor de investiții; Elaborarea recomandărilor cu privire la modernizarea managementului proiectelor de investiții aplicat APL.

Ipoteza de cercetare care stă la baza abordării metodologice în determinarea performanței APL afirmă că, în condițiile economice actuale, dezvoltarea spațiului rural depinde de prezența unui management al proiectelor funcțional în cadrul APL. Proiectele de investiții influențează direct dezvoltarea socio economică a spațiului rural din Republica Moldova

Metodologia cercetării științifice . Suportul teoretico- metodologic științific al tezei l-au constituit lucrările savanților și cercetătorilor cu renume în domeniul economiei precum: Lok D., Mocanu D., Harrod R., Mun T., Kerzner H., Opran C., Lewis J. Smith A.. Deasemenea au fost citate și lucrările savanților notorii autohtoni: Țurcan P., Belostecinic Gr., Cimpoieș D., Timofti E., Stratan A., Litvin A. .Tcaci N.. În scopul realizării tezei de doctor se vor utiliza materialele informaționale care sunt disponibile pe suporturi de hârtie și electronice, specifice literaturii naționale și internaționale, se va face uz de informații, deduse din propriile cercetări, precum și datele inițiale colectate de la instituțiile și organele care au o activitate relevantă cu tematica cercetării (rapoarte, publicații, etc.)

Suportul informațional și statistic a fost asigurat de actele legislative ale Republicii Moldova: materialele Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (actualmente Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare), Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură, rapoartele financiare și datele analitice ale Ministerului de Finanțe, Rapoarte ale Organismelor Naționale și Internaționale, Studii de piață și cercetare economică, Rapoarte ale ADRN, ADRS, ADRC, Rapoarte ale Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale

„Viitorul”. În procesul de elaborare a tezei s-au utilizat următoarele metode, precum: analiza și sinteza, inducția, deducția, metoda statistică și matematică, metoda comparativă, monografică, chestionarea, interviul.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute este determinată de scopul și obiectivele cercetărilor și constă în: Delimitarea aspectelor de definire și abordare teoretică a managementului proiectelor; Delimitarea aspectelor de definire și abordare teoretică a spațiului rural; Determinarea impedimentelor în dezvoltarea spațiului rural, prin prisma managementului proiectelor de investiții; Determinarea impactului proiectelor de investiții asupra dezvoltării durabile a spațiului rural; Argumentarea indicatorului de performanță managerială în atragerea investițiilor în spațiul rural. Realizarea modelului econometric de evaluare a contribuției factorilor sociali, economici și naturali în realizarea proiectelor de investiții în APL. Elaborarea recomandărilor privind dezvoltarea durabilă a spațiului rural prin prisma managementului proiectelor.

Problema științifică importantă soluționată constă în delimitarea reperilor de definire a dezvoltării durabile a spațiului rural prin prisma managementului proiectelor, prezentarea modalităților de dezvoltare a spațiului rural în baza analizei impactului proiectelor de investiții și definirea criteriilor semnificative pentru elaborarea sistemului informațional de gestiune a proiectelor investiționale.

Valoarea aplicativă a lucrării consistă în utilizarea rezultatelor obținute de către organele de resort ale statului în procesul de elaborare a politicilor de dezvoltare a spațiului rural. De asemenea, rezultatele obținute pot fi utilizate în procesul academic. Elaborarea Ghidului practic „Atragerea investițiilor în dezvoltarea infrastructurii localităților rurale” poate fi utilizat de către doritorii de a apela la proiecte.

Implementarea rezultatelor științifice. rezultatele științifice au fost implementate de către APL Trușeni, mun. Chișinău; SRL „Baronesa Bianca” r-n-ul Orhei, s. Butuceni. De asemenea, analiza rezultatelor chestionării tinerilor antreprenori a fost reflectată și în cadrul proiectului de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (IFAD V) și Programul Rural de Reziliență Economico-climatică Incluzivă (IFAD VI) implementate de UCIP-IFAD. Certificatele de implementare a rezultatelor științifice sunt anexate la teză.

Aprobarea rezultatelor științifice. Ideile descrise și analizate în lucrare au fost reflectate în numeroase articole publicate în reviste de profil, prezentate și discutate la simpozioane și conferințe științifice naționale și internaționale.

Publicațiile la tema tezei. 2 articole științifice în reviste cu recenzii și 15 articole științifice cu un volum total de 8.5. c. a.. Majoritatea rezultatelor au fost prezentate în cadrul a 8 foruri științifice naționale și internaționale:

Volumul și structura tezei. Teza include: adnotare (în limbile română, rusă, engleză), lista

tabelor, lista figurilor, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 159 titluri, 8 anexe, 126 pagini de text de bază, inclusiv 42 figuri, 21 tabele și 16 formule.

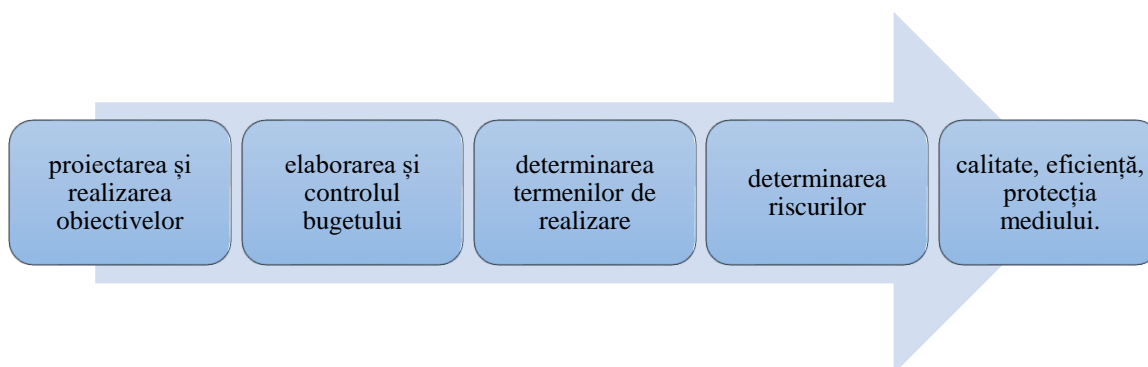
Cuvintele-cheie: autorități publice locale, proiect, investiție, implementare, impact, investitor, spațiul rural, dezvoltare durabilă, rating.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Capitolul I** cu titlul „**Bazele conceptuale privind managementul proiectelor de investiții**” sunt descrise și interpretate datele din literatura de specialitate, cercetate bazele conceptuale și teoretice cu privire la managementul proiectelor. Alinierea politicilor de dezvoltare regională în Republica Moldova necesită timp și eforturi considerabile pentru a corespunde exigențelor politicilor UE. Astfel, pentru a accelera procesul de dezvoltare durabilă și a aderării la Uniunea Europeană, considerăm oportune rezultatele mai multor studii referitor la autoritățile locale, care ar trebui să depună eforturi majore pentru a beneficia de parteneri efectivi, atât în procesul de planificare strategică, cât și în exercitarea atribuțiilor de implementare a proiectelor, finanțate din fondurile naționale și internaționale. Așa dar, pe lângă contribuția determinată de mobilizarea economisirilor interne și sporirea investițiilor interne, teoriile economice actuale și programele de dezvoltare ale multor țări pun accentul și pe rolul investițiilor străine ca o sursă de alocare de fonduri și ca rezultat, dezvoltarea economică a întregii țări.

Proiectul este întotdeauna expresia unei politici: el vizează ca prin intermediul unui ansamblu de acțiuni să producă o „schimbare”. El implică resurse umane, materiale și financiare și este temporar.

Analizând definițiile mai multor autori , în opinia autorului, un proiect înseamnă:

Fig. 1. Etapele de rezolvare a unei probleme prin prisma proiectului de investiții

Sursa: Elaborată de autor

În viziunea autorului , principala caracteristică definitorie a unui proiect este noutatea sa inovatoare. Un proiect este un pas în necunoscut, pândit de riscuri și incertitudine. Nu există două proiecte perfect identice și chiar un proiect care se repetă va fi de fiecare dată diferit într-unul sau mai

multe din aspectele sale economice, administrative sau fizice. [7]

Planificarea și realizarea activităților necesare pentru realizarea obiectivelor proiectului presupune un șir de caracteristici ale proiectului, dintre care principalele sunt:

- Complexitatea – proiectul implică activități și obiective, necesită coordonare și control potrivit unei succesiuni clare care să permită încadrarea în costurile și performanțele stabilite;
- Dinamica ciclului de viață - Proiectul trece printr-o etapă lentă de inițiere, se dezvoltă rapid, atinge apogeul, începe declinul și se încheie;
- Interdependența - Proiectul interacționează cu celelalte activități din organizație și, adesea, cu alte proiecte;
- Unicitate - Fiecare proiect conține elemente care îl fac unic;
- Competitivitatea - Realizarea unui proiect presupune atragerea unor resurse umane și materiale utilizate deja în cadrul departamentelor funcționale ale organizației.

Pe baza celor menționate, autorul definește proiectul drept o succesiune de activități bine organizate, desfășurate în vederea atingerii unor obiective predefinite, care necesită resurse și efort, formează un tot întreg, reieșind din bugetul unui program.

Luând în considerație definițiile descrise, autorul vine cu propria definiție: **proiectul investițional constă dintr-un complex de activități ale echipei proiectului, care se execută în baza unui contract și sunt orientate spre realizarea scopurilor, precum și obținerea rezultatelor în condițiile riscului de pierdere a mijloacelor investite.**

Studiul efectuat a permis autorului să deducă, că aspectele teoretice se cer a fi conștientizate și aplicate în managementul investițiilor și totodată corelate cu astfel de elemente componente al acestuia cum ar fi funcțiile și structura organizațională, deciziile și asigurarea informațională, metodele, tehnicile și procedurile, mecanismele motivaționale.

Autorul este de acord cu părerea mai multor autori din literatura de specialitate, în care **managementul este definit ca meseria care constă în a conduce, într-un context dat, un grup de oameni cu scopul de a atinge în comun obiective conforme finalităților organizației de apartenență** [2].

Totalizând opiniile savanților autohtoni și de peste hotare, autorul conchide că:

- Managementul este o meserie: deci o activitate practică ce regrupează un ansamblu de experiențe, cunoștințe tehnice și relaționale. Nu este vorba aici nici de un proces abstract, nici de teorie. Această meserie constă în a conduce. „A conduce” trebuie perceput ca un termen generic pentru a desemna diferite stiluri de management care sunt posibile [8];
- Meseria în cauză se exercită într-un context dat: este vorba aici de mediul economic, politic, social, tipul de cultură dominant, mentalitățile, tradițiile ce determină apariția unor constrângeri/opportunități specifice.

Importanța Managementului proiectelor a cunoscut o creștere majoră datorită faptului că, tot mai multe organizații internaționale în special, se dezvoltă sau își desfășoară activitatea în cadrul unor proiecte.

Ca în orice domeniu științific și în managementul proiectelor se propun definiții extrem de diferite, adesea contradictorii. Așa, potrivit lui Harold Kerzner, managementul proiectelor poate fi definit ca „planificarea, organizarea, conducerea și controlul resurselor unei companii pe termen scurt pentru atingerea unor scopuri și obiective prestabilite” [5].

Conform lui Dennis Lock, un specialist în managementul proiectelor, conceptul dat este „un instrument de planificare, coordonare și control al activităților complexe din proiectele industriale și comerciale moderne” [7].

Autorii Jeffrey Mochal și Thomas Mochal se referă la „definirea, planificarea și, ulterior, managementul, controlul și finalizarea unui proiect” [9].

În accepțiunea lui Richard Murch, managementul proiectelor este „un set continuu de procese de îmbunătățire a inițiativelor” [10].

În aceeași ordine de idei, autorul român Simona Iovănuț afirmă că, managementul proiectului este ca și „procesul de organizare și supraveghere a proiectului pentru a asigura realizarea acestuia conform planificării, în limitele bugetului și conform specificațiilor stabilite” [4].

Managementul proiectului în opinia lui Constantin Opran este „un proces de planificare, organizare și conducere a activităților și resurselor unui proiect cu scopul de a îndeplini obiective bine definite care au în mod uzual restricții de timp, resurse și cost” [13].

Alina Bârgăoanu susține că, „managementul proiectelor constă în utilizarea unui set de cunoștințe, competențe, deprinderi, instrumente, metode și tehnici specifice în vederea îndeplinirii obiectivelor generale și specifice ale unui proiect anume. Scopul managementului proiectelor îl reprezintă obținerea unui anumit rezultat, respectând constrângerile financiare, de timp, de calitate și cele de natură tehnică impuse proiectului” [1].

Totalizând conceptele mai multor autori, desprindem ideea, **că în același timp, managementul proiectelor este un proces dinamic, care organizează și utilizează diferite mijloace potrivite într-un mediu controlat și structurat cu scopul de a realiza anumite obiective bine stabilite.**

Important este faptul că, activitatea de management de proiect se desfășoară pe toată durata ciclului de viață al proiectului, și privește monitorizarea acestuia în întregime. Managementul proiectelor este văzut ca o activitate, care are drept scop conducerea realizării unui plan, care se desfășoară din momentul în care este începută activitatea de elaborare a proiectului până la monitorizare și evaluarea impactului proiectului [1].

În acest context, autorul Opran C. afirmă că, managementul proiectelor reprezintă, un

ansamblul de procedee pentru gestionarea, coordonarea și monitorizarea proiectelor. În practica sa, managementul proiectelor cuprinde două structuri organizatorice necesare derulării proiectelor la nivelul unei organizații:

- organizarea internă a proiectului și corelarea acestuia cu structurile organizatorice ale întregii organizații.
- organizarea proceselor, precum și aspectele legate de conducerea proiectului [13].

Ținem să menționăm, că realizarea unui proiect de investiții, în sfera social economică, are ca efect în primul rând îmbunătățirea nivelului de trai al populației și modernizarea tuturol ramurilor economice, care nemijlocit va duce la creșterea veniturilor agenților economici. Concomitent, însă, va crește și gradul de ocupare a forței de muncă. Creșterea numărului de angajați duc la sporirea cererii de bunuri și servicii.

Studierea literaturii de specialitate ne-a permis să constatăm, că în cadrul circuitului economic, activitatea proiectelor de investiții joacă un rol dublu:

- În primul rând, agenții economici declanșatori de acțiuni investiționale, care implementează diverse proiecte de investiții, își sporesc oferta de bunuri și servicii prin creșterea capacității lor de producție, realizând venituri suplimentare;
- În al doilea rând, orice proiect de investiții, va genera cereri suplimentare în sectoarele conexe. În final, va avea loc o creștere în lanț a veniturilor la toți agenții economici antrenați.

Proiectele pot fi ca parte componentă a unui Program. Programul este o măsură luată de Comisia Europeană în favoarea unei țări sau a unui grup de țări. Acesta constă într-un număr de activități ce vor fi realizate și suportate printr-un angajament financiar extras din bugetul Comisiei Europene.

Susținem părerea mai multor autori [7,6, 13] cu privire la programe, care în standardele de management de proiect și dicționarele de specialitate, sunt definite ca:

- serie de sarcini specifice inter corelate conduse în mod coordonat pentru realizarea unor obiective pe baza unor strategii corespunzătoare;
- un portofoliu de proiecte selectate și planificate în mod coordonat pentru îndeplinirea unor obiective și pe baza unor strategii;
- un proiect complex sau set de proiecte necorelate dar legate de un ciclu de afaceri;
- organizație cu misiune temporară cu scopul realizării unor procese de complexitate medie și ridicată.

Considerăm, că toate programele împreună cu proiectele de investiții, care sunt implementate pentru dezvoltarea durabilă depind de managementul investițiilor, care este în cea mai mare parte cauza succesului sau eșecului a unui antreprenor.

Studiul efectuat ne-a permis să deducem, că aspectele teoretice se cer a fi conștientizate și aplicate în managementul investițiilor și totodată corelate cu astfel de elemente componente al

acestui cum ar fi funcțiile și structura organizațională, deciziile și asigurarea informațională, metodele, tehnicile și procedurile, mecanismele motivaționale. Suntem de acord, că toate acestea trebuie să fie conștientizate și analizate cu mult înainte de a se lansa în investiții.

Previțiunea în managementul proiectelor în mediul rural exprimă politica autorităților publice și/sau a celor antreprenoriale orientată spre găsirea celei mai eficiente modalități de acumulare și distribuire a resurselor investiționale. După cum menționează majoritatea savanților Țurcanu P., Zahiu L., Nicolescu O., și alții „rezultatele previziunii, după orizontul de timp, gradul de detaliere și obligativitatea îndeplinirii sunt: prognozele, planurile și proiectele”.

Țurcanu Petru în lucrarea sa „Planificarea și prognozarea producției în întreprinderile agricole subliniază că , *prognoza* reprezintă evaluarea efectuată pe bază științifică a evoluției viitoare a componentelor cantitative și calitative ale unui domeniu de activitate (în cazul nostru al investițiilor), pentru o perioadă delimitată de orizontul de timp ales”. [15]

Autorii români Nicolescu O., Zahiu L., și alții menționează că „prognoza evidențiază tendințele dezvoltării și prezintă variante posibile de evoluție, motiv pentru care este, în primul rând, un instrument de investigare și cunoaștere, de prefigurare a viitorului”. [16,11]

Analizând sursele din domeniu, autorul menționează că orizontul de timp, care poate fi ales în procesul de prognozare depinde de tipurile planurilor sau prognozei, cât și de scopurile planificării. Fiecare domeniu de activitate își are orizontul său de timp. De exemplu prognozele investiționale sunt elaborate în dependență de materiile prime folosite, de inovațiile apărute în tehnologie etc.

Economiștii autohtoni: Timofte E., Moldovanu D., Parmacli D., Tcaci N consideră că, în economia de piață cel mai important indicator de eficiență economică, care caracterizează performanța întreprinderii îl reprezintă rentabilitatea.

În Capitolul II „Analiza dezvoltării socio-economice a spațiului rural din Republica Moldova” a fost în primul rând efectuată caracteristica spațiului rural, a fost executată analiza investițiilor și stabilit rolul lor în dezvoltarea economică a țării; în baza mai multor rapoarte a fost efectuată analiza, în vederea identificării proiectelor investiționale pe Regiunile de dezvoltare ale Republicii Moldova: Nord, Centru și Sud.

Multitudinea caracteristicilor care definesc spațiul rural este determinată în primul rând de componența sa teritorială, care are în vedere zona geografică interioară, terenuri cu destinație agricolă, forestieră sau aflate permanent sub ape.

Autorul este de acord cu părerea savanților, care consideră că conceptul de spațiu rural are totuși o diversitate mai largă, care cuprinde și conceptul de spațiu agrar sau activitate agrară, precum și activități economice, culturale ale locuitorilor acestor zone: artizanat, industrie, servicii, amenajări de pensiuni și zone de agrement pentru timpul de odihnă.

În opinia autorilor români, spațiul rural este definit prin componența teritorială și caracteristici

dominante [3]. Referindu-se la componența teritorială a spațiului rural, autorii au în vedere zona geografică interioară, terenuri cu destinație agricolă, forestieră sau aflate permanent sub ape. Caracteristicile dominante includ: ponderea spațiului rural, formele de stabilire uman, populația și densitatea acesteia, situația demografică ș.a.

Generalizând opiniile savanților din literatura de specialitate autorul își exprimă propria viziune referitor la noțiunea „spațiu rural”: *Spațiul rural este mediul, în care populația se ocupă cu activități agricole, produc alimente casnice tradiționale și obiecte de artizanat. În spațiul rural predomină relații interpersonale, care se bazează pe tradiții și obiceiuri culturale.*

În accepțiunea lui Bran P. soarta spațiului rural este influențată mai întâi de potențialul natural care participă cu „forța legilor sale și cu „bunătățile” sale, substanță, energie și informații, bunătăți aflate în stare naturală, „fabricate” de mișcarea fizică, chimică și biologică a materiei” [14].

Din aceste considerente, ne-am propus să facem o analiză a spațiului rural. Agricultură pentru Republica Moldova a fost și rămâne cea mai prezentă activitate economică în spațiul rural. Populația ocupată în domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului scade de la 382 mii persoane în anul 2015 la 176 mii persoane în anul 2020.

Tabelul 1. Contribuția principalelor ramuri la formarea produsului intern brut %

Indicatori	Anul						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Produsul intern brut	100	100	100	100	100	100	100
Valoarea adăugată brută	83,3	87,2	87,6	86,5	86,4	87,0	87,1
Inclusiv : - agricultura	13,0	11,5	11,4	11,5	10,2	10,2	9,6
- industrie	12,1	12,0	11,9	11,6	11,4	10,9	10,8
- servicii	3,0	2,5	2,5	2,4	2,5	1,9	1,8
- construcții	3,6	7,2	6,9	6,9	7,9	8,6	9,2
- comerț cu ridicata și cu amanuntul	13,7	13,7	14,2	15,1	15,5	15,6	15,4
- transport și depozitare	4,6	4,6	4,8	4,7	4,5	4,9	4,3
- informații și comunicații	5,2	4,9	4,9	4,6	4,8	4,8	4,9
Alte activități și servicii	6,7	6,7	7,5	7,4	7,5	8,3	8,4

Sursa: Elaborată de autor în baza informației de pe <http://data.worldbank.org/indicator>

Analizând contribuția agriculturii la formarea produsului intern brut, observăm ca ea are o dinamică negativă și se reduce de la 13,0 % în anul 2014 (tabelul 4.) la 9,6 % în anul 2020. Din datele tabelului 4. conchidem că un aport considerabil la formarea PIB-ului național îl are comerțul cu ridicata și cu amanuntul, care a crescut de la 13,7 % în anul 2014 la 15,4 % în anul 2020, cu diminuare de 0,2 % comparativ cu anul 2019. O descreștere se observă la ramura industriei, care a scăzut la formarea PIB de la 12,1% în anul 2014 la 10,8% în anul 2020.

Autorul consideră, că deschiderea piețelor externe și valorificarea acordurilor de cooperare economică internațională au constituit factorii principali, care au determinat creșterea sectorului industrial.

Analizând datele Biroului Național Statistică al Republicii Moldova și Băncii Naționale a Moldovei evidențiem principalii indicatori ce poziționează Republica Moldova în diferite clasamente.

Tabelul 2. Dinamica principalilor indicatori privind activitatea investițională, mil. lei

Indicatori	Anul						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Investiții în active materiale pe termen lung	21158,5	21123,3	1964,1	23498,3	27467,7	26893,1	21845,6
Punerea în funcțiune a mijloacelor fixe	19111,5	18942,9	19077,2	23228,9	23692,6	22145,5	20410,8
Volumul lucrărilor în antrepriză	8707,4	8212,8	8200,0	9100,1	11356,4	10930,1	11620,2

Sursa: datele BNS al Republicii Moldova

Datele tabelului 2. ne atestă o creștere a principalilor indicatori privind investițiile, astfel investițiile în active materiale pe termen lung au crescut cu 3,2 % în 2020 comparativ cu 2014. Potrivit datelor BNS, creșterea intensivă a investițiilor s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor bugetare, activității creditării favorabile, precum și creșterii investițiilor din sursele organizațiilor internaționale.

În opinia experților, în ultimii ani a crescut dependența de sursele externe de finanțare a cheltuielilor capitale în agricultură. În perioada 2015-2020 s-au aflat în lucru 11 proiecte în domeniul agriculturii, ceea ce arată o rată destul de mică de contactare a noilor fonduri, comparativ cu anii precedenți.

Printre principalele proiecte, care au fost implementate cu succes în sectorul agricol sunt:

- Proiectul Compact (2010-2015), finanțat de SUA prin intermediul Corporației Provocările Mileniului.
- Proiectul „Agricultura Competitivă” (MAC-P) 2012-2017, Banca Mondială, Guvernul Suediei.
- Proiectul Competitivitatea Agricolă și Dezvoltarea Întreprinderilor (ACED) (2011-2016), finanțat de USAID și Corporația Provocările Mileniului.
- IFAD 5 (2011-2016) , finanțat de Danemarca și ONU.
- Proiectul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR, finanțat de Guvernul Japoniei.

În același timp, un număr mare de finanțatori internaționali, cum ar fi USAID, SIDA, IFAD, Fundația Soros, organizații din Japonia, Polonia, Germania și Olanda, și-au sporit, pe parcurs, eforturile în a sprijini activitățile agricole, inclusiv prin investiții, granturi, împrumuturi cu rata redusă a dobânzii și garanții bancare, prin asistență tehnică.

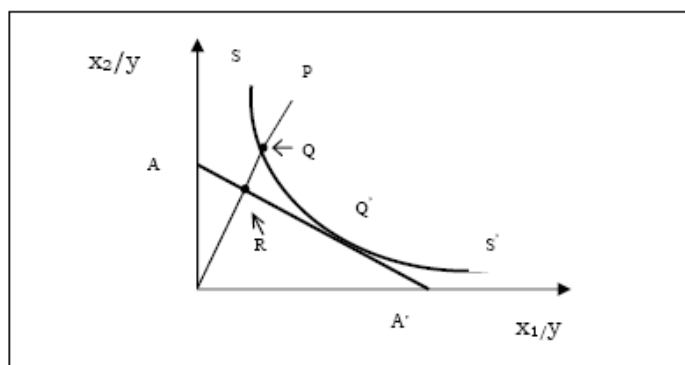
O serie de alți donatori au contribuit la implementarea proiectelor vitale din domeniul agriculturii: Organizația Națiunilor Unite (ONU), Banca Mondială (BM), Banca Europeană de Investiții (BEI). Și o serie de țări au acordat în mod individual asistență: Cehia, Elveția, Polonia,

România, SUA, Suedia ș.a.

Analiza proiectelor investiționale în spațiul rural impune necesitatea elaborării metodologiei neparametrice de analiză a anvelopării datelor ca instrument de bază în definirea ratingului performanței manageriale APL cu scopul atragerii investițiilor.

Performanțele unei economii, eficiența acesteia, productivitățile factorilor de producție, sunt elemente esențiale ale analizei economice cu scopul elaborării sistemelor informaționale de gestiune a proiectelor investiționale. În ultimele decenii s-au dezvoltat metode specifice de analiză a performanței manageriale și marea majoritate cu aplicații la nivel microeconomic. Aceste metode neparametrice pot fi aplicate cu succes și la nivelul economiei naționale pentru a evalua ratingul performanței manageriale sub aspectul politicii financiare în spațiul rural a Republicii Moldova.

Conform lui Farrell eficiența implementării proiectelor investiționale consistă din două componente: eficiența tehnică care reflectă abilitatea APL de-a obține maximul de output dintr-un set dat de inputuri și eficiența alocativă care reflectă abilitatea APL de-a folosi input-urile într-o proporție optimă, dându-li-se prețurile de oportunitate respective și tehnologia de producție. Aceste două măsuri ale eficienței APL de atragere a investițiilor sunt combinate pentru a asigura măsura performanței manageriale totale.

Fig. 2. Eficiența tehnică și eficiența alocativă în calitate de componente de bază a performanței manageriale în gestionarea proiectelor de investiții locale.

Sursa : calculele autorului

În figura 2. este prezentată evaluarea performanței manageriale pentru două APL ce utilizează două inputuri (x_1, x_2) pentru a realiza un singur output y în ipoteza randamentelor de scară constante.

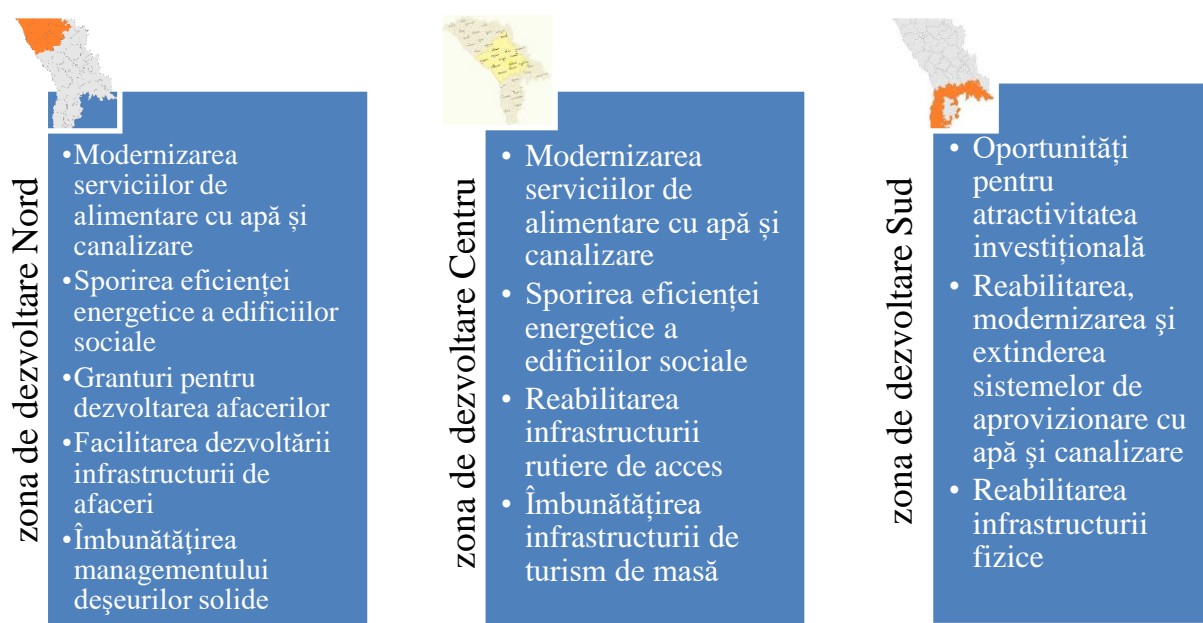
Prelucrarea datelor primare, a chestinarelor, s-a efectuat cu ajutorul programului DEA_UASM, elaborat în cadrul caedrei Matematică și informatică a UASM și înregistrat de Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală. Evaluarea ratingului performanței manageriale APL cu scopul atragerii investițiilor în spațiul rural depinde de valoarea parametrilor fișierului a datelor inițiale.

Prin intermediul planului de finanțare a proiectelor de investiții sunt puse într-un raport de balanță programul de investiții, alcătuit din portofoliul de proiecte de investiții ce urmează a fi îndeplinite, și resursele de care investitorul dispune sau le va putea mobiliza. Esențial este dacă

investitorul poate mobiliza resursele necesare din finanțare internă sau din finanțare externă.

Astfel, problema atragerii resurselor de capital trebuie cercetată sub două aspecte interdependente: după sursele și metodele de finanțare. Structura de finanțare a proiectelor de investiții se bazează pe fonduri de finanțare internă și pe finanțarea externă. Unele proiecte de investiții în agricultură pe lângă adoptarea de noi tehnologii moderne, oferă finanțare, consultanță și organizează un set de activități destinate persoanelor sărace din zonele rurale pentru a-și îmbunătăți viața, pentru a-și spori cunoștințele despre cele mai recente tehnologii din agricultură și pentru a oferi informații practice despre cum să își desfășoare activitatea și să crească producția.

Studiul efectuat de către autor în ceea ce privește proiectele de investiții implementate pe zonele de dezvoltare ale Republicii Moldova – Nord, Centru, Sud a arătat că deși se întâlnesc mai multe obstacole, Republica Moldova are rezultate semnificative. Având drept obiectiv dezvoltarea echilibrată și durabilă în regiune, Agențiile de Dezvoltare Regională se implică în elaborarea și implementarea documentelor de politici, atragerea de investiții și promovarea regiunii pe plan intern și extern. Astfel, autorul bazându-se pe analiza efectuată de fiecare ADR, pentru o perioadă consecutivă de opt ani, cu evidențierea diferențelor semnificative între aspectele economice și sociale înregistrate în regiunile de dezvoltare, a determinat poziția pe care o ocupă regiunea în acest context pe plan național.

Fig. 3. Tematica generală a proiectelor de investiții aplicate pe zonele de dezvoltare Nord, Centru, Sud ale Republicii Moldova

Sursa: elaborată de autor

Conform informației prezentate în figura 3, putem concluziona că, în spațiul rural au fost și sunt implementate un șir de proiecte investiționale, ale căror tematică, în linii generale, ține de reabilitarea

și modernizarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare; sporirea eficienței energetice a diferitor edificii cu menire socială, precum gimnazii, licee, etc.; oferirea suportului financiar pentru dezvoltarea antreprenoriatului mic și mijlociu; crearea centrelor de inovare și transfer tehnologic; managementul deșeurilor solide, etc.

Analizând informația cu privire la proiectele implementate în spațiul rural al Republicii Moldova, autorul vine cu o concretizare că, impactul acestor proiecte este destul de semnificativ. Datorită lor s-au îmbunătățit condițiile de trai din majoritatea localităților rurale, a crescut nivelul de calitate a vieții prin îmbunătățirea accesibilității și mobilității populației. Au fost create condiții optime pentru dezvoltarea social-economică a localităților dezavantajate în Regiunea de Dezvoltare Sud etc.

În capitolul III „ Impactul managementului proiectelor asupra dezvoltării durabile a spațiului rural” autorul analizează impedimentele în managementul proiectelor de investiții pentru dezvoltarea socio-economică a spațiului rural.

Republica Moldova are un sistem al administrației publice locale extrem de fragmentat, care constă din circa 5 municipii: Chișinău, Bălți, Tighina, Tiraspol, Comrat. Al doilea nivel cuprinde 32 de raioane, care sunt, de asemenea, mici, în comparație cu media UE. Capacitatea autorităților locale de a îndeplini sarcini legate de integrarea europeană sunt în mod semnificativ subminate de nivelurile foarte scăzute de descentralizare fiscală și financiară, precum și de o concentrare enormă a activității economice în capitală. Întrucât majoritatea administrațiilor locale dispun de resurse financiare limitate pentru a stimula dezvoltarea durabilă, o sursă importantă pentru facilitarea dezvoltării la nivel local sunt proiectele de investiții susținute de donatori, UE fiind cel mai mare dintre ei. Problemele capacităților și nevoilor autorităților locale reprezintă un subiect important, întrucât în prezent majoritatea donatorilor încearcă să găsească un echilibru echitabil în privința intervențiilor lor de dezvoltare la nivel de administrație locală și centrală. Principalii factori care diminuează capacitatea autorităților locale din Republica Moldova de a contribui la procesul de integrare europeană sunt prezentate în Avizul Comitetului Regiunilor al UE [12].

Astfel, se observă că lipsa unui management autonom sistematic și robust al finanțelor locale reduce în mod inevitabil capacitatea autorităților locale și regionale de a-și asuma responsabilitatea deplină pentru gestionarea fondurilor europene, care necesită capacități administrative și de planificare adecvate și fonduri suficiente pentru a acoperi contribuția financiară locală. De asemenea, este subliniat faptul că, în ceea ce privește rolul tot mai mare al programelor destinate comunităților locale și regionale din țările vecine ale UE, consolidarea autonomiei financiare a autorităților locale este o parte esențială a procesului de identificare a soluțiilor pentru problemele comune prin intermediul cooperării regionale și transfrontaliere între autoritățile locale și regionale din UE și Republica Moldova.

Autorul este de acord cu studiile realizate în legătură cu faptul că autoritățile locale și regionale

din Moldova nu sunt în mod oficial consultate și implicate în negocierile privind noul Acord de Asociere între Republica Moldova și UE. Astfel, administrațiile locale cu un buget mic, în comparație cu numărul de locuitori, nu au întreaga gamă de instrumente necesare pentru elaborarea cererilor pentru proiectele finanțate de UE în domeniul investițiilor .

Studiului efectuat de autor în ceea ce privește impedimentele în managementul proiectelor de investiții pentru dezvoltarea socio- economică a spațiului rural de către APL, a fost realizat în baza analizei chestionarului. Scopul studiului a fost evaluarea managementului proiectului de investiții asupra dezvoltării localității. În baza analizei răspunsurilor au fost determinate principalele impedimente, care se întâlnesc în managementul proiectelor de investiții în contextul de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova, au fost elaborate recomandările cu privire la minimizarea impedimentelor prin procesul de apelare la surse de investiții. a fost efectuat un studiu pentru a stabili rolul și locul APL, care în mare măsură sunt responsabile pentru atragerea investițiilor.

Analiza chestionarelor ne demonstrează, că rezultatele de până acum arată că APL, implicate în studiul realizat nu au în marea lor majoritate decât cunoștințe sumare, superficiale sau chiar inexacte despre atragerea investițiilor în localitate. În completarea acestor constatări vine necesitatea elaborării unor recomandări în vederea atragerii investițiilor în localitate. Peste jumătate dintre respondenți consideră că Promovarea imaginii pozitive a localității ar contribui la atragerea investițiilor.

În rezultatul evaluării comparative a factorilor care influențează la atragerea investițiilor în mediul rural se poate afirma că conform tabelului 1 din Anexa 7 ratingul neparametric a administrațiilor publice locale crește în cazul când el reprezintă un punct forte în managementul resurselor locale. „Resursele umane” reprezintă un factor foarte important în sfera investițională cu coeficientul de regresie 0,284 și arată cu cât se mărește performanța primăriilor dacă obiectivul de atragere a investițiilor reprezintă un punct forte în organizarea activității APL.

De asemenea, de o importanță majoră în activitatea investițională sunt factorii ce reprezintă „Surse de informare a populației” și „Gradul de dezvoltare informațională” care cu opțiunea punct forte mărește ratingul performanței administrației locale cu 0,245 și 0,234 respectiv. Un aport negativ în gestionarea proiectelor investiționale în spațiul rural au factorii „Calificarea forței de muncă” cu un indicator al performanței manageriale -0,130 ce denotă o scădere semnificativă în aprecierea „punct slab” a factorului.

În același timp, factorii „Nivelul culturii economice” și „Migrarea populației sat-oraș” contribuie negativ în sistemul informațional a gestionării proiectelor investiționale cu coeficienții de regresie -0,089 și -0,056 respectiv. Evaluarea modelului regresional propus pentru determinarea aportului factorilor care contribuie la ratingul performanței manageriale în gestionarea proiectelor investiționale realizat prin intermediul coeficientului de determinație $R^2=0,69$ și criteriului Fisher de

analiză dispersională $F=2,74$ atestă un grad înalt de semnificație a coeficienților de regresie și poate fi utilizat pentru promovarea politicilor financiare în spațiul rural.

$$\begin{aligned} \text{Ratng DEA} = & 0,175014 + 0,0136435 * \text{Resurse materiale} + 0,209318 * \text{Resurse financiare} + \\ & 0,284963 * \text{Resurse umane} - 0,130208 * \text{Calificarea f. munca} - 0,0563814 * \text{Migrarea p. sat-oras} + \\ & 0,0262257 * \text{Resurse informationale} + 0,234323 * \text{Surse informare. p.} + 0,0290778 * \text{Resurse} \\ & \text{tehnologice} - 0,0489692 * \text{Resurse manageriale} + 0,171075 * \text{Resurse naturale} + \\ & 0,0810568 * \text{amplasarea geografică} + 0,245057 * \text{Gradul dezvoltare inf.} - 0,0894502 * \text{Nivelul culturii} \\ & \text{ec.} + 0,219553 * \text{Altele} \end{aligned} \quad (1)$$

Analiza factorilor macro-mediului care pot fi apreciați ca oportunități sau amenințări în localitatea evaluată APL este prezentată în Anexa 7 din teză, tabelul 2. Se poate afirma că „Mediul economic” și „Mediul natural” au o contribuție semnificativă în sistemul informațional de gestionare a proiectelor investiționale cu un aport pozitiv a opțiunii „Oportunități” în valoare de 0,304 și 0,210 respectiv pentru ratingul performanței manageriale. „Mediul demografic” și „Mediul tehnologic” au o contribuție nesemnificativă cu ratingul performanței respectiv de 0,007 și 0,057, iar „Mediul social” în opțiunea oportunități contribuie în mediu cu 0,158 valori a ratingului. În așa mod, factorii macro-mediului pot fi apreciați în cadrul sistemului informațional de gestionare a proiectelor investiționale pentru a promova politicile financiare a factorilor de decizie APL prin evidențierea componentelor care contribuie nemijlocit la atragerea investițiilor în spațiul rural și definirea factorilor cu un aport negativ în politica investițională – „Mediul cultural, Mediul legislativ, Mediul geografic, Mediul politic”.

Criteriul Fisher de analiză dispersională a calității modelului regresional propus $F=1,08$ și coeficientul de determinație $R^2=0,31$ arată că evaluarea aportului factorilor macromediului este realizată cu o precizie suficientă. În formula 3.1 este prezentată relația funcțională liniară a modelului regresional propus pentru factorii macromediului și arată care sunt criteriile de îmbunătățire a sistemului informațional de gestionare a proiectelor investiționale.

$$\begin{aligned} \text{Rating DEA} = & 0,316043 + 0,00740861 * \text{Mediul demografic} + 0,304509 * \text{Mediul economic} + \\ & 0,0572297 * \text{Mediul tehnologic} - 0,0977531 * \text{Mediul cultural} + 0,210338 * \text{Mediul natural} - \\ & 0,0315514 * \text{Mediul legislativ} - 0,0164601 * \text{Mediul geografic} - 0,0536879 * \text{Mediul politic} + \\ & 0,158891 * \text{Mediul social} \end{aligned} \quad (2)$$

Componenta socială a spațiului rural reprezintă un factor important în realizarea proiectelor investiționale și în tabelul 3 Anexa 7 din teză, este prezentată analiza regresională a componentelor micromediului ce se încadrează în opțiunea de „Oportunitate” sau „Amenințare” la adresa APL.

Merită de apreciat un nivel înalt $R^2=0,76$ a coeficientului de determinație și criteriul Fisher a analizei dispersive net superior $F=8,16$ pentru modelul econometric propus și aceasta atestă o corelație înaltă între factorii micromediului și ratingul performanței manageriale în gestionarea proiectelor de

investiții locale.

Respondenții APL au apreciat pozitiv cu un grad înalt de implicare a factorilor sistemului informațional de gestionare a proiectelor „Calitatea serviciilor”, „Puterea de cumpărare”, „Calitatea forței de muncă”, „Costul mediu al forței de muncă” și pentru opțiunea de „Oportunitate” managementul performanței crește cu 0,431, 0,313, 0,189, 0,196 respectiv. Factorii cu un aport nesemnificativ „Infrastructura economică” și „Implicarea administrației” au un rating managerial de 0,113 și 0,130 și denotă căile de restructurare a sistemului informațional cu scopul optimizării politicilor financiare. În formula 3.2 sunt prezentați și factorii cu un aport negativ în relația funcțională între ratingul performanței manageriale în atragerea investițiilor și componentele micro-mediului.

$$\text{Rating DEA} = 0,038377 + 0,313624 * \text{Puterea de cumpărare} - 0,0647933 * \text{Calitatea materiei prime} + 0,189174 * \text{Calitatea forței de muncă} + 0,196899 * \text{costul mediu al forței de muncă} + 0,430528 * \text{Calitatea serviciilor} - 0,284965 * \text{Accesul și costurile} + 0,113919 * \text{Infrastructura economică} - 0,0825252 * \text{Veniturile medii din localitate} + 0,130113 * \text{implicarea administrației}$$

(3)

Referitor la potențialii investitori în spațiul rural, un rol important îl are sistemul informațional în gestionarea proiectelor care definește gradul de cunoaștere a nevoilor localității și prezintă puncele forte sau oportunitățile în politicile financiare conform tabelului 4 din Anexa 7.

În modelul econometric propus pentru evaluarea cunoștințelor potențialilor investitori factorii nominali sunt definiți în conformitate cu scara Likert de cinci nivele „Foarte bine”, „Bine”, „Satisfăcător”, „Puțin”, „Deloc”.

Opțiunea „Oportunități” în cunoașterea informației referitoare la localitate este apreciată cu un rating a performanței manageriale de 0,122 și reprezintă un aport pozitiv în sistemul informațional de gestionare a proiectelor investiționale.

Factorul „Puncte slabe” de asemenea are o contribuție pozitivă referitor la ratingul performanței manageriale cu 0,219 pentru fiecare nivel nominal în scara Likert. Se poate afirma că opțiunea „Puncte forte” și „Amenințările” contribuie negativ la promovarea climatului investițional în APL cu o valoare a ratingului negativă -0,141 și -0,153 respectiv.

Calitatea modelului regresional propus poate fi apreciată în conformitate cu criteriul de analiză dispersională Fisher $F=1,52$ și coeficientul de determinație $R^2=0,18$ care atestă o precizie satisfăcătoare a evaluării contribuției factorilor exogeni în sistemul informațional de gestionare a proiectelor investiționale. Formula 4. prezintă relația funcțională între factorii de informare a spațiului rural și ratingul neparametric.

$$\text{Rating DEA} = 0,488845 - 0,141725 * \text{Puncte forte} + 0,219265 * \text{Puncte slabe} + 0,122515 * \text{Oportunități} - 0,153561 * \text{Amenințările}$$

(4.)

În tabelul 5 anexa 7 din teză, sunt prezentați factorii care contribuie la sporirea investițiilor în localitățile rurale a Republicii Moldova cu indicarea coeficienților de regresie liniară. Toți acești factori sunt definiți în conformitate cu scara Likert la șase nivele de importanță în sporirea investițională și este evaluată cota parte în cadrul sistemului informațional de gestionare a proiectelor. Modelul regresional propus este evaluat în conformitate cu criteriul Fișer de analiză dispersională $F=3,07$ și coeficientul de determinație $R^2=0,42$ și prezintă o precizie suficientă pentru evaluarea factorilor incluși în model.

Analiza comparativă a factorilor care contribuie la sporirea investițiilor în localitățile rurale arată că „Elaborarea și implementarea unor programe guvernamentale de facilitare a investițiilor” are un aport substanțial cu ratingul performanței manageriale 0,086 pentru fiecare unitate nominală în scara Likert.

Ceilalți factori exogeni au o contribuție pozitivă în promovarea investițiilor și în cadrul sistemului informațional de gestionare a proiectelor se poate opera o optimizare a activităților a fondurilor financiare în dezvoltarea spațiului rural. Procedura menționată poate fi realizată utilizând datele din formula 3.4. a relației regresionale liniare între ratingul performanței manageriale și factorii exogeni incluși în model.

$$\begin{aligned}
 \text{Rating DEA} = & -0,258975 + 0,0284586 * \text{Mediu favorabil investitori} + \\
 & 0,0375499 * \text{Valorificarea resurselor umane} + 0,0130333 * \text{Imaginea pozitivă a localității} + \\
 & 0,0866713 * \text{programe guvernale mentale} + 0,0212924 * \text{diminuarea riscurilor} + 0,000808458 * \text{altele}
 \end{aligned}
 \tag{5}$$

Se poate afirma, că rezultatele prelucrării neparametrice a datelor primare cu DEA_UASM din chestionarul cu privire la atragerea investițiilor în mediul rural prezentate în anexa 2 reprezintă un substrat adecvat realizării sistemului informațional de gestionare a proiectelor care sunt realizate în APL.

Analiza regresională a factorilor exogeni care contribuie la elaborarea și scrierea proiectelor de atragere a investițiilor în spațiul rural prezentată în anexa 7 din teză, dă posibilitate de a evalua aportul componentelor micro și macro-economice pentru o optimizare a climatului investițional.

Pentru a analiza impedimentele care apar în managementul proiectelor de investiții, autorul a analizat și sondajele realizate de Institutul pentru Dezvoltarea și Inițiative Sociale „Viitorul”.

Tabelul 3.1. Problemele APL în privința cofinanțării proiectelor aprobate

Probleme	% de cazuri
Întârzieri în transferuri financiare	25,0
Nu am fost capabili să identificăm personalul pentru echipa de implementare	25,0
Pasivitatea locuitorilor comunității	65,6
Resursele pentru co-finanțare nu au putut fi identificate	50,0
Niciuna din cele de mai sus	6,3

Sursa: studiu realizat de IDIS „Viitorul”

În urma sondajului efectuat pentru această cercetare, se poate constata că majoritatea APL nu au experiență de cooperare inter-municipală sau între comunități nu fac parte dintr-un consorțiu, care ar putea implementa un proiect comun. Atunci când este vorba de cele mai prioritare domenii: alimentarea cu apă, colectarea și gestionarea deșeurilor și reabilitarea infrastructurii drumurilor, este nevoie de surse externe de finanțare. Astfel, aceste trei domenii de intervenție sunt cele mai sensibile din punct de vedere al economiilor de scară și de aceea, cu cât mai mulți beneficiari, cu atât sunt mai mici costurile de funcționare. Așadar, creșterea capacității de cooperare inter-comunală prin susținerea proiectelor regionale, elaborate în comun de mai multe APL este domeniul critic pentru intervenții în scopul facilitării eficiente a cooperării între APL.

Un alt impediment în managementul proiectelor este numărul limitat de personal disponibil din cadrul APL. Deoarece atât resursele financiare și cele umane sunt limitate, capacitatea APL de a elabora propuneri de proiecte, precum și pentru capacitatea lor de a le implementa este foarte redusă. Sau în cele mai multe cazuri, resursele umane au o experiență limitată în elaborarea propunerilor de proiecte cu luarea în considerație a economiilor de scară (de exemplu, cooperarea cu alte APL).

În urma cercetărilor efectuate constatăm faptul că foarte rar primăria are un angajat care se ocupă anume de elaborarea propunerilor de proiecte, în timp ce în alte cazuri un angajat existent cumulează funcția sa principală cu această sarcină. Cu toate că multe APL pot utiliza fonduri extrabugetare, în scopul de a angaja personalul care lucrează pe elaborarea propunerilor de proiect și probleme de integrare europeană, cele mai multe nu își pot permite acest lucru.

Lipsa cunoștințelor de limba engleză, care, în cele mai multe cazuri este limbă obligatorie pentru propuneri de proiecte și documentele suplimentare la fel este un obstacol în managementul proiectului. Acest lucru mărește timpul necesar pentru a elabora o propunere și diminuează în mod semnificativ calitatea sa, pentru că autoritățile locale nu sunt capabile să verifice traducerile oferite de agenții specializate.

În baza proiectului „Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol” implementat de către UCIP-IFAD, s-a realizat o analiză în baza căreia s-a determinat impactul proiectului asupra dezvoltării spațiului rural al Republicii Moldova. Proiectul Servicii Financiare Rurale și Dezvoltare a Businessului Agricol (RFSADP) a oferit finanțare, consultanță și a organizat un set de activități, care vizau oamenii cu venituri mici din zonele rurale, pentru a-și îmbunătăți traiul, pentru a-și spori cunoștințele despre cele mai recente tehnologii din agricultură și pentru a oferi informații practice despre cum să își conducă afacerea și să crească producția. Principalul obiectiv al proiectului RFSADP a fost reducerea sărăciei în Republica Moldova. Analizând rezultatele sondajului efectuat pe 346 de gospodării - beneficiarii RFSADP, s-a determinat **impactul proiectului** care, în linii generale, constă în:

- ✓ Bunăstarea gospodăriilor care au beneficiat de serviciile IFAD a crescut în medie cu 9%.

- ✓ Peste 20% din gospodăriile care beneficiază de serviciile IFAD și-au mărit dreptul de proprietate asupra activelor.
- ✓ Numărul mediu de persoane angajate de către un IMM a crescut cu 16,2%.
- ✓ Ocuparea cu normă întreagă în cadrul IMM-urilor a crescut cu 18,7% după asistența IFAD,
- ✓ Angajarea temporară este mai puțin semnificativă, totuși, acest indicator a crescut cu 5,2%.
- ✓ Ponderea tinerilor (persoanele sub 35 de ani) este moderată, dar a crescut de la 21,8% la 26,0%.
- ✓ Deși de dimensiuni mai mici, comparativ cu IMM-urile, afacerile conduse de tinerii antreprenori au arătat cea mai bună dinamică după ce au primit sprijinul de la IFAD. De exemplu, numărul mediu de angajați a crescut cu 55,2%, de la 4,5 la 7 angajați pe afacere.
- ✓ Ocuparea femeilor este ridicată în rândul tinerilor antreprenori și este în creștere. A ajuns la aproape două treimi, după sprijinul acordat de IFAD.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Practic orice activitate întreprinsă de către o organizație poate fi privită și realizată ca un proiect, deoarece această activitate are scop, sarcini, termeni de realizare, responsabil pentru gestionarea activității, etc. De aici, putem deduce că în orice domeniu de activitate putem iniția un proiect. Realizarea unui proiect de investiții, în sfera social economică, are ca efect în primul rând îmbunătățirea nivelului de trai al populației și modernizarea tuturor ramurilor economice, care nemijlocit va duce la obținerea de profit de către agenții economici. De asemenea, realizarea eficientă a proiectelor va influența rata șomajului, calitatea vieții, dezvoltarea spațiului rural, creșterea economiei. (Cap.1, par. 1.1-1.2)

Cercetările realizate ne-au permis să conchidem că, agricultura în mediul rural se dezvoltă, dar există încă un lanț de constrângeri și probleme care limitează dezvoltarea agriculturii în zonele rurale. În prezent se poate observa o lipsă de angajare în zonele rurale, deoarece oamenii migrează în orașe sau în străinătate sau nu doresc să muncească. Infrastructura este slab dezvoltată în majoritatea localităților rurale, accesul la finanțe este o problemă pentru întreaga țară. Piața internă nu este bine dezvoltată, iar fermierii trebuie să își vândă producția la prețuri mici, deoarece nu au contracte de livrare a produselor. (Cap.2, par. 2.1 al tezei)

Generalizând opiniile savanților din literatura de specialitate autorul își exprimă propria viziune referitor la noțiunea „spațiu rural”: *Spațiul rural este mediul, în care populația se ocupă cu activități agricole, produc alimente casnice tradiționale și obiecte de artizanat. În spațiul rural predomină relații interpersonale, care se bazează pe tradiții și obiceiuri culturale.* (Cap.2, par. 2.1 al tezei)

Studiul efectuat de către autor în ceea ce privește proiectele de investiții implementate pe zonele de dezvoltare ale Republicii Moldova – Nord, Centru, Sud a arătat că deși se întâlnesc mai multe obstacole, Republica Moldova are rezultate semnificative. Astfel, autorul bazându-se pe analiza

efectuată de fiecare ADR, pentru o perioadă consecutivă de opt ani, cu evidențierea diferențelor semnificative între aspectele economice și sociale înregistrate în regiunile de dezvoltare, a determinat poziția pe care o ocupă regiunea în acest context pe plan național. (Cap.2, par. 2.3 al tezei)

Analizând informația cu privire la proiectele implementate în spațiul rural al Republicii Moldova, autorul vine cu o concretizare că, impactul acestor proiecte este destul de semnificativ. Datorită lor s-au îmbunătățit condițiile de trai din majoritatea localităților rurale, a crescut nivelul de calitate a vieții prin îmbunătățirea accesibilității și mobilității populației. (Cap.2, par. 2.3 al tezei)

Performanța APL în mare măsură depinde de suportul factorilor de decizie prin contribuțiile financiare, administrative și ecologice. Prezența în cadrul activității de bază a APL a proiectelor, care asigură dezvoltarea durabilă a spațiului rural în cadrul a 3 componente semnificative – economic, social sau ecologic. În cadrul tezei a fost elaborat un indicator integrat al evaluării performanței APL, care are la bază metodologia neparametrică a Analizei Anvelopării Datelor. Un rezultat semnificativ al cercetărilor reprezintă atribuirea ratingului APL, care se bazează pe metodologia DEA și dă posibilitate de a evalua ponderea factorilor care definesc performanța Primărilor din spațiul rural prin intermediul analizei corelative cu indicatorul integrat. (Cap.2, par. 2.2 al tezei)

Soluționarea problemei științifice în teză care constă, în delimitarea reperilor de definire a dezvoltării durabile a spațiului rural prin prisma managementului proiectelor și prezentarea modalităților de dezvoltare a spațiului rural în baza analizei impactului proiectelor de investiții , a permis scoaterea în evidență a următoarelor **recomandări**:

1. *Pentru Guvern*: Revizuirea cadrului legal, care stabilește competențe pentru autoritățile publice locale în vederea delimitării clare a competențelor autorităților administrației publice centrale și locale de nivelul I și II, deliberative sau executive în toate domeniile de activitate: educație, protecție socială, sănătate, administrarea patrimoniului local etc. (Cap.3, par. 3.1 al tezei)

2. *Pentru Guvern*: Urgentarea adoptării unui nou sistem de finanțe publice locale racordat la standardele și practicile europene în domeniul asigurării autonomiei financiare reale a administrației locale. Asigurarea unor bugete locale în care ponderea cheltuielilor orientate pentru exercitarea competențelor proprii ale APL să fie superioară celor necesare pentru realizarea atribuțiilor delegate. (Cap.3, par. 3.1 al tezei)

3. *Pentru Guvern*: La elaborarea planului investițional este bine să se ghideze de următoarele priorități de dezvoltare:

- Orele și timpul utilizat de contribuabili la ghișeele instituțiilor publice, călătoriile la ghișeele instituțiilor publice este efort consumat care nu aduce valoare adăugată. Pentru eliminarea acestor probleme se necesită eficientizarea serviciilor publice prin aducerea lor la nivel de comună și digitalizare care sunt precondiții necesare atât în contextul pandemic cât și pentru a asigura un mediu prielnic pentru dezvoltarea afacerilor.

- Asigurarea unei evaluări constante a schimbărilor în mediul investițional internațional și adaptarea la noile realități orientate către investitorii care sunt în căutare de noi jurisdicții de relocare a producției și serviciilor. (Cap.3, par. 3.1 al tezei)

4. *Pentru Guvern:* Pentru evaluarea numerică a performanței APL, de utilizat indicatorul integrat, elaborat în lucrarea dată, în baza rezultatelor anchetării. Datele primare în format multinominal al scării Likert servesc ca instrument de bază în evaluarea corelației Spearman între ratingul nonparametric al APL și implementarea în spațiul rural a proiectelor economice, sociale sau ecologice. Rezultatele prelucrării neparametrice a datelor primare cu DEA_UASM reprezintă un substrat adecvat realizării sistemului informațional de gestionare a proiectelor care sunt realizate în APL. Analiza regresională a factorilor exogeni care contribuie la elaborarea și scrierea proiectelor de atragere a investițiilor în spațiul rural prezentată în anexa 7 dă posibilitate de a evalua aportul componentelor micro și macroeconomice pentru o optimizare a climatului investițional. (Cap.2, par.2.2; cap. 3, par. 3.1 al tezei)

5. *Pentru APL:* În procesul de stabilire a structurilor și statelor de personal, APL urmează să se conducă în mod prioritar de necesitățile specifice ale localităților corespunzătoare, domeniile proprii de competență stabilite în Legea descentralizării administrative și Legea privind administrația publică locală, precum și luând în considerație potențialul economic, social și financiar al colectivităților locale respective. (Cap.3, par. 3.1 al tezei)

6. *Pentru APL:* angajarea unui specialist în scrierea de proiecte, fapt ce ar duce la dezvoltarea socio-economică a satului sau comunei. Salariul specialistului dat să fie calculat ca un anumit % din valoarea proiectului câștigat. (Cap.3, par. 3.1 al tezei).

7. *Pentru tinerii antreprenori:* participarea mai activă la proiectele care sunt în derulare în Republica Moldova, fapt ce ar influența pozitiv inițierea și dezvoltarea afacerilor. (Cap.3, par. 3.1 al tezei).

BIBLIOGRAFIE

1. BÂRGAOANU, Alina. *Managementul proiectelor* [online]. Facultatea de Comunicare și Relații Publice „David Ogilvy”, 2004 [citată 22.09.2014]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/79321691/Alina-Bargaoanu-Managementul-Proiectelor>.
2. CĂLIN, Emilian Hința, CĂLIN, Chioțan. *Support de curs. Management public*, Editura: Gewalt, Cluj-Napoca, 2000. ISBN 973-99690-5-4.
3. DONA, Ion, DOBRE, Carina, GERGELY, Silvia. *Note de curs. Dezvoltare rurală*. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din București, România [online]. București, 2005. 124 p. [citată 07.11.2018].
Disponibil: <https://www.managusamv.ro/images/pdf/dezvoltare.pdf>

4. IOVANUȚ, Simona. *Managementul proiectului*. Timișoara: Waldpress, 2001. 56 p. ISBN 973-85302-4-5.
5. KEZNER, Harold. *Project Management: A system Approach to planning, scheduling and controlling*. 8th ed. New Jersey: John & Sons, Inc., 2003. 914 p. ISBN 0-471-22577-0.
6. LEWIS, J.P. *The Project Manager's Desk Reference*, 3rd ed. New York: McGraw-Hill Education, 2006, 600 p. ISBN 0-07-146464-6.
7. LOCK, D. *Management de proiect*. Bucuresti: Codecs, 2000, 502 p. ISBN 973-8060-25-7.
8. MAIOR C. *Managementul educațional*. Arad: Vasile Goldiș, University press, 2011. 142 p. ISBN-978-973-664-498-6.
9. MOCHAL, Jeffrey and MOCHAL, Thomas. *Lesson in Project management*, Apress 2011, 236 p. ISBN 978-1-4302-3834-8.
10. MURCH, R. *Project Management*, New Jersey: Prentice Hall, 2001, 247 p., ISBN 01-302-191-42.
11. NICOLESCU, O., VERBONCU I. *Management*. București: Economica, 1999, 37 p.
12. Opinion of the Committee of the Regions on „*The implementation of the European neighbourhood policy and in particular the Eastern partnership initiative: modernisation, reforms and administrative capacity of the local and regional authorities of the Republic of Moldova*” [citat 20.11.2019]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content>
13. OPRAN, Constantin. *Managementul proiectelor*. București, 2002, 208 p. ISBN 9738376165
14. BRAN, Paul. *Economia valorii*. Editura: Economica, 1995, 87 p.
15. TURCANU, P. *Planificarea și Prognozarea Producției în întreprinderile Agricole*. Chisinau 2002. 76p. ISBN 9975-946-35-6.
16. ZAHIU, L. *Managementul agricol*. București: Editura Economică, 1999, 400 p.
17. Biroul Național de statistică al Republicii Moldova [citat 20.03.2022]
Disponibil: <https://statistica.gov.md/>

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, categoria B+

1. LITVIN, A., PETRAȘCU, S. **The impediments existing in the investment process in the Republic of Moldova**, În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București. Vol. 16 Issue 1, 2016. pp.259-264. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
2. LITVIN, A., PETRASCU, S. **Improvement of the investment climate as a main condition for the enhancement of the quality of life in rural areas**. În: *Lucrări Științifice. Seria :*

Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală. București, Vol. 16, Issue 4, 2016. pp. 205-212. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952 .

3. LITVIN, A., PETRASCU, S. **The foreign economic activity - an important factor in sustainable development of the Republic of Moldova**. În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București Vol. 14, Issue 3, 2014 , pp. 155-162. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
4. LITVIN, A., PETRASCU, S. **Lending Project impact on agricultural individual sector development in Moldova**. În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București. Vol.14, Issue 1, 2014. pp 183-186. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952
5. LITVIN, A., PETRAȘCU, S. **The economic growth of agricultural sector through investment values**. În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București. Vol. 15, Issue 4, 2015, pp145-152, PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
6. LITVIN, A., PETRASCU, S. **The foreign economic activity - an important factor in sustainable development of the Republic of Moldova**. În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București Vol. 14, Issue 3, 2014 , pp. 155-162. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
7. PETRAȘCU, Svetlana. **The impact of investment management of the evolution of the agri-food export in the Republic of Moldova**. În: *Lucrări Științifice. Seria : Management, Inginerie Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală*. București Vol. 15, Issue 2, 2015, pp 255-258. PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952.
  - **Articole în culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova**
8. PETRASCU, Svetlana. **Impactul proiectelor investiționale asupra dezvoltării durabile a Regiunii de dezvoltare Nord din Republica Moldova**. În: *Materialele Simpozionului Științific Internațional , dedicat aniversării 85 ani de la fondarea UASM*. Chișinău 2018. pp 177-182 ISBN 978-9975-64-299-6.
9. PETRAȘCU, Svetlana. **Combaterea sărăciei prin intermediul programelor și proiectelor de investiții**. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „ Inegalități Sociale în Republica Moldova”*. Chișinău. 2017. pp 188-193. ISBN 978-9975-9761-9-0.
10. PETRAȘCU, Svetlana. **Investment as a dominant factor of socio-economic development of rural areas in the Republic of Moldova**. În: *Revista Științifică a Universității de Stat din Cahul „Bogdan Petriceicu Hasdeu”*. Ediția 2 (6) 2019. pp 41-47. ISSN2587-213X. E-ISSN2587-3121.
10. LITVIN, A, PETRAȘCU , S. **Rolul autorităților publice locale în atragerea investițiilor**. În: *Materialele conferinței Științifico- Practice naționale . „Inovația: Factor al dezvoltării social-economice”, Cahul, 2018*. pp. 32-36. ISBN: 978-9975-88-056-5.

ADNOTARE

Petrașcu Svetlana, „Impactul managementului proiectelor în dezvoltarea socio - economică a spațiului rural din Republica Moldova”, teza de doctor în științe economice, Chișinău, 2022

Teza este structurată în: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 159 titluri, 8 anexe, 126 pagini de text de bază, inclusiv 42 figuri, 21 tabele și 16 formule. Rezultatele obținute în urma cercetării sunt publicate în 24 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: autorități publice locale, proiect, investiție, implementare, impact, investitor, spațiul rural, dezvoltare durabilă, rating.

Domeniul de studiu: economie, management, serviciile publice de atragere a investițiilor.

Scopul și obiectivele lucrării constau în studierea impactului managementului proiectelor asupra dezvoltării socio-economice a spațiului rural al Republicii Moldova și realizarea tehnicilor neparametrice de evaluare a managementului proiectelor în realizarea sistemului informațional de gestiune a proiectelor investiționale în spațiul rural. Obiectivele tezei sunt: studierea bazelor conceptuale și teoretice cu privire la managementul proiectelor; analiza metodelor utilizate în managementul proiectelor; analiza dezvoltării spațiului rural din Republica Moldova; determinarea impactului investițiilor în dezvoltarea economică a Republicii Moldova; analiza proiectelor investiționale pe regiunile de dezvoltare a Republicii Moldova: Nord, Centru și Sud; estimarea și analiza impedimentelor în dezvoltarea durabilă a spațiului rural; prognozarea dezvoltării spațiului rural prin prisma managementului proiectelor de investiții; elaborarea recomandărilor cu privire la modernizarea managementului proiectelor de investiții aplicat în APL.

Noutatea și originalitatea științifică este determinată de scopul și obiectivele cercetărilor și constă în: Delimitarea aspectelor de definiție și abordare teoretică a managementului proiectelor; Delimitarea aspectelor de definiție și abordare teoretică a spațiului rural; Determinarea impedimentelor în dezvoltarea spațiului rural, prin prisma managementului proiectelor de investiții; Determinarea impactului proiectelor de investiții asupra dezvoltării durabile a spațiului rural; Argumentarea indicatorului de performanță managerială în atragerea investițiilor în spațiul rural. Realizarea modelului econometric de evaluare a contribuției factorilor sociali, economici și naturali în realizarea proiectelor de investiții în APL. Elaborarea recomandărilor privind dezvoltarea durabilă a spațiului rural prin prisma managementului proiectelor.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei constă în dezvoltarea conceptelor teoretice cu privire la spațiul rural și managementul proiectelor, determinarea impactului proiectelor asupra dezvoltării durabile a spațiului rural, cât și în recomandările elaborate, aplicarea cărora ar permite dezvoltarea socio-economică a spațiului rural al Republicii Moldova, în elaborarea mecanismului macroeconomic de promovare a proiectelor investiționale în baza metodelor neparametrice de analiză a anvelopării datelor.

Problema științifică importantă soluționată constă în delimitarea reperilor de definiție a dezvoltării durabile a spațiului rural prin prisma managementului proiectelor, prezentarea modalităților de dezvoltare a spațiului rural în baza analizei impactului proiectelor de investiții și definirea criteriilor semnificative pentru elaborarea sistemului informațional de gestiune a proiectelor investiționale.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele științifice au fost implementate de către APL Trușeni, mun. Chișinău; SRL „Baronesa Bianca” r-nul Orhei, s. Butuceni. De asemenea, analiza rezultatelor chestionării tinerilor antreprenori a fost reflectată și în cadrul proiectului de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (IFAD V) și Programul Rural de Reziliență Economico-climatică Incluzivă (IFAD VI) implementate de UCIP-IFAD. Certificatele de implementare a rezultatelor științifice sunt anexate la teză.

ANNOTATION

to the PhD thesis in Economic Sciences on „The impact of project management in the socio-economic development of the rural area of the Republic of Moldova”, Petrașcu Svetlana, Chisinau, 2022

The thesis is structured in: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 159 titles, 8 annexes, 126 pages of basic text, including 42 figures, 21 tables and 16 formulas. The results of the research are published in 24 scientific papers.

Keywords: local public authorities, project, investment, implementation, impact, investor, rural area, sustainable development, rating.

Field of study: economics, management, public investment services.

The aim and objectives of the paper are to study the impact of project management on the socio-economic development of rural areas of the Republic of Moldova and to develop non-parametric techniques for evaluating project management in the implementation of information management system for investment projects in rural areas. The objectives of the thesis are: studying the conceptual and theoretical bases regarding project management; analysis of methods used in project management; analysis of the development of the rural space in the Republic of Moldova; determining the impact of investments in the economic development of the Republic of Moldova; analysis of investment projects on the development regions of the Republic of Moldova: North, Center and South; estimating and analyzing the impediments in the sustainable development of the rural area; forecasting the development of the rural space through the investment projects management; elaboration of recommendations regarding the modernization of the investment project management applied in the LPA.

The scientific novelty and originality is determined by the purpose and objectives of the research and consists in: Delimiting the aspects of defining and theoretical approach to project management; Delimitation of the aspects of definition and theoretical approach of the rural space; Determining the impediments in the development of the rural space, through the management of the investment projects; Determining the impact of investment projects on the sustainable development of rural areas; Argumentation of the managerial performance indicator in attracting investments in rural areas. Realization of the econometric model for evaluating the contribution of social, economic and natural factors in the realization of investment projects in LPA. Elaboration of recommendations regarding the sustainable development of the rural area through the project management.

The theoretical significance and applicative value of the thesis consists in the development of theoretical concepts regarding rural space and project management, determining the impact of projects on sustainable development of rural space, as well as elaborated recommendations, the application of which would allow the socio-economic development of rural areas of Republic of Moldova, in elaboration of the macroeconomic mechanism for the promotion of investment projects based on non-parametric methods of data envelope analysis.

The important scientific problem solved consists in delimiting the landmarks defining the sustainable development of the rural area through the project management, presenting the ways of rural development based on the analysis of the impact of investment projects and defining significant criteria for developing investment project information system.

Implementation of scientific results: scientific results were implemented by LPA Truseni, Chisinau municipality; SRL „Baronesa Bianca” dstr. Orhei, vill. Butuceni. The analysis of the results of the survey of young entrepreneurs was also reflected in the project of Rural Financial Services and Agricultural Business Development (IFAD V) and the Rural Program for Inclusive Economic and Climate Resilience (IFAD VI) implemented by UCIP-IFAD. Certificates of implementation of scientific results are attached to the thesis

АННОТАЦИЯ

к докторской диссертации на соискание учёной степени доктора экономических наук на тему: «Влияние проектного управления на социально-экономическое развитие сельской местности Республики Молдова», Петрашку Светлана, Кишинев, 2022

Диссертация состоит из: введения, трех глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 159 наименований, 8 приложений, 126 страниц основного текста, включая 42 рисунка, 21 таблицу и 16 формул. Результаты исследования опубликованы в 24 научных статьях.

Ключевые слова: органы местного публичного управления, проект, инвестиции, внедрение, влияние, инвестор, сельская местность, устойчивое развитие, рейтинг.

Сфера обучения: экономика, менеджмент, государственные услуги по привлечению инвестиций.

Цель и задачи статьи - изучить влияние управления проектами на социально-экономическое развитие сельской местности Республики Молдова и разработать непараметрические методы оценки управления проектами при внедрении информационной системы управления. для инвестиционных проектов в сельской местности. Цели диссертации: изучение концептуальных и теоретических основ управления проектами; анализ методов, используемых в управлении проектами; анализ развития сельской местности в Республике Молдова; определение влияния инвестиций на экономическое развитие Республики Молдова; анализ инвестиционных проектов по регионам развития Республики Молдова: Север, Центр и Юг; оценка и анализ препятствий на пути устойчивого развития села; прогнозирование развития сельского пространства через призму управления инвестиционными проектами; разработка рекомендаций по модернизации системы управления инвестиционными проектами, применяемой в МПУ.

Научная новизна и оригинальность определена целью и задачами исследования и заключается в: разграничении аспектов определения и теоретического подхода к управлению проектами; Разграничение аспектов определения и теоретического подхода к сельскому пространству; Определение препятствий в развитии сельского пространства через призму управления инвестиционными проектами; Определение влияния инвестиционных проектов на устойчивое развитие села; Аргументация показателя эффективности управления при привлечении инвестиций в сельскую местность. Реализация эконометрической модели для оценки вклада социальных, экономических и природных факторов в реализацию инвестиционных проектов в МПУ. Выработка рекомендаций по устойчивому развитию сельского пространства через призму проектного управления.

Теоретическая значимость и прикладная ценность диссертации заключается в разработке теоретических концепций, касающихся сельского пространства и управления проектами, определения влияния проектов на устойчивое развитие сельского пространства, а также разработанных рекомендаций, применение которых позволит социально-экономическому развитию. развитие сельских территорий Молдовы, в разработке макроэкономического механизма продвижения инвестиционных проектов на основе непараметрических методов анализа конвертов данных.

Решенная важная научная задача состоит в выделении ориентиров, определяющих устойчивое развитие сельской местности через призму управления проектами, представлении путей развития сельского пространства на основе анализа воздействия инвестиционных проектов и определении значимых критериев для развития инвестиций. информационная система.

Внедрение научных результатов: научные результаты были внедрены в МПУ. Trusenii, муниципалитет Кишинэу; ООО «Baronesa Bianca» р-н Орхей, с. Бутучень. Анализ результатов опроса молодых предпринимателей также нашел отражение в проекте «Сельские финансовые услуги и развитие сельскохозяйственного бизнеса» (IFAD V) и «Сельская программа по инклюзивной экономической и климатической устойчивости» (IFAD VI), реализуемых UCIP-IFAD. К диссертации прилагаются свидетельства о внедрении научных результатов.

PETRAȘCU SVETLANA

**IMPACTUL MANAGEMENTULUI PROIECTELOR ÎN
DEZVOLTAREA SPAȚIULUI RURAL DIN REPUBLICA
MOLDOVA**

**SPECIALITATEA: 521.03. – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar.: 2,0

Tiraj 35 ex.

Comanda nr.

Centrul Editorial UASM

Chișinău, str. Mircești, 42

Tel. 022-432-575